

नेपाल राष्ट्र बैंक

बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग

पत्र संख्या : बै.वि.नि.वि./नीति/परिपत्र/कखग/०२/०७०/७१

मिति: २०७०/०४/२७

केन्द्रीय कार्यालय
बालुवाटार, काठमाडौं
फोन : ४४११४०७
फ्याक्स : ४४१४५५२
E-mail : <nrbfirdppd@nrb.org.np>
Web Site : www.nrb.org.np
पोस्ट बक्स : ७३

“क”, “ख” र “ग” वर्गका इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरु,

महाशय,

आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को मौद्रिक नीतिमा उल्लेख भएका निम्न लिखित व्यवस्थाका सम्बन्धमा यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “क”, “ख” र “ग” वर्गका बैंक तथा वित्तीय संस्थाको लागि देहाय बमोजिमको व्यवस्था गरिएको हुँदा सोही बमोजिम गर्नु/गराउनु हुन नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ को दफा ७९ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी यो निर्देशन जारी गरिएको छ।

१. चालुपूँजी प्रकृतिका कर्जा सम्बन्धी व्यवस्था:

यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “क”, “ख” र “ग” वर्गका संस्थाले प्रवाह गर्ने चालु पूँजी प्रकृतिका कर्जा (ओभरड्राफ्ट कर्जा, चालु पूँजी कर्जा, क्यास क्रेडीट कर्जा, डिमाण्ड लोन, ट्रष्ट रिसिप्ट कर्जा, अल्पकालीन कर्जा आदि र “क” वर्गका संस्थाको हकमा हाइपोथिकेसन कर्जा समेत) उपयोग गर्ने ग्राहकहरुबाट हुने बहुवैकिङ (Multiple Banking) कारोवारलाई व्यवस्थित गर्न देहायको व्यवस्था जारी गरिएको छ :-

(१) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले कर्जा प्रवाह वा नविकरण गर्नु पूर्व ग्राहकबाट अनिवार्य रूपले कर्जा कारोवार सम्बन्धी स्वघोषणा (एकीकृत निर्देशनको अनुसूची १९.२ बमोजिम) लिई उक्त स्वघोषणा अनुसारको विवरण र कर्जा सूचना केन्द्र लिमिटेडबाट प्राप्त विवरण भिडाई ग्राहकले लिएको कर्जा एकिन गर्नुपर्ने छ।

(२) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले रु.१ करोड वा सो भन्दा बढी रकमको चालु पूँजी प्रकृतिका कर्जा प्रवाह तथा नविकरण गर्दा देहाय बमोजिमका शर्त तथा बन्देजको अधिनमा रही गर्नु पर्नेछ।

(क) ग्राहकले एक भन्दा बढि इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाबाट चालु पूँजी प्रकृतिका कर्जा उपयोग गर्ने/गरेको देखिएमा त्यस किसिमका कर्जा प्रवाह/नविकरण गर्नुअघि उक्त ग्राहकलाई कर्जा प्रवाह गर्ने संस्थाहरु बीच एक आपसमा पारी पासु सम्झौता गर्नुपर्ने छ।

त्यस्तो सम्झौतामा सम्बन्धित संस्थाले प्रवाह गर्ने कर्जा रकमको अंश, धितोको विवरण तथा ग्राहकले प्रदान गर्ने धितोमा सम्बन्धित संस्थाको स्वामित्वको अंश समेत खुलाउनु पर्ने छ। कथंकदाचित कर्जा असुली नभएमा अपनाइने कर्जा असुली, धितो लिलामी तथा विवाद समाधान सम्बन्धी व्यवस्था समेत उक्त सम्झौतामा उल्लेख गर्नु पर्ने छ।

(ख) सम्बन्धित संस्थाले ग्राहकलाई प्रवाह गर्ने कर्जाको अंश निर्धारण गर्दा Stock तथा Receivables लाई आधार मानी प्रचलित कानून तथा आफ्नो कर्जा नीतिमा रहेको प्रावधान बमोजिम कर्जा सीमा कायम गर्न सक्नेछन।

(ग) सम्बन्धित ग्राहकबाट आफ्नो Stock तथा Receivables को विवरण कम्तिमा प्रत्येक तीन/तीन महिनामा प्राप्त गर्नु पर्ने छ। सो विवरण प्राप्त भए पछि इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले संयुक्त वा छुट्टाछुट्टै रूपमा ग्राहकको Stock तथा Receivables को निरीक्षण गरी Stock तथा Ageing सहितको Receivables निरीक्षण प्रतिवेदन पारी पासुमा समावेश इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरु विच आपसमा आदान प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ। Stock तथा Receivables निरीक्षण गर्दा कुल कर्जा सीमाको लागि आवश्यक पर्ने Stock तथा Receivables को मूल्य कम हुन गएमा सहभागी इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरुले त्यस्तो ग्राहकको कर्जा सीमा पुनरावलोकन गरी नयाँ कर्जा सीमा कायम

केन्द्रीय कार्यालय
बालुवाटार, काठमाडौं
फोन : ४४११४०७
फ्याक्स : ४४१४५५२
E-mail : <nrbfirdppd@nrb.org.np>
Web Site : www.nrb.org.np
पोस्ट बक्स : ७३

नेपाल राष्ट्र बैंक

बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग

गर्नु पर्नेछ । प्रवाह भैसकेको रकम बहि देखिएमा सीमाभित्र ल्याउनु पर्नेछ ।

(घ) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले यस किसिमको बहुवैकिक कारोवार गरी कर्जा उपभोग गर्ने ग्राहकहरुको विवरण ने.रा.बैंक निर्देशन फा.नं. २.५ बमोजिमको ढाँचामा बैंक सुपरिवेक्षण विभागमा त्रयमासिक रुपमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

(३) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले रु.१ करोड भन्दा कम रकमको चालु पूँजी प्रकृतिका कर्जा प्रवाह/नवीकरण गर्नु अघि समेत अन्य इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाबाट त्यस्तो कर्जा लिए नलिएको एकिन गरी त्यस्तो कर्जा लिएको अवस्थामा कर्जा दिने अन्य इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाबाट अनिवार्य रुपले No Objection Letter लिएर मात्र कर्जा प्रवाह/नवीकरण गर्नुपर्ने छ ।

(४) Stock को धितोमा कर्जा प्रवाह गर्ने भएमा कम्तीमा पनि ऋण सुरक्षित हुने गरी धितोमा रहेको सम्पत्तिको बीमा अनिवार्य रुपले गराउनु पर्नेछ ।

(५) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले ग्राहकको कर्जा सीमा निर्धारण गर्दा गत वर्षको लेखापरिक्षण भएको वित्तीय विवरण, कम्तीमा आगामी ३ वर्षसम्मको अनुमानित वित्तीय विवरण, ग्राहकले पेश गरेको व्यवसायिक योजना आदिको आधारमा आवश्यक चालु पूँजी कर्जाको सीमा निर्धारण गर्नु पर्नेछ ।

तर पछिल्लो आ.व. को लेखापरिक्षण सम्पन्न हुन बाँकी भएको स्पष्ट कारण सहित ग्राहकले त्यस्तो वित्तीय विवरण पेश हुन नसक्ने निवेदन दिएमा इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले त्यस्तो वित्तीय विवरण पेश गर्न मनासिव माफिकको समय दिन सक्नेछ ।

२. तोकिएको न्यूनतम चुक्ता पूँजी सम्बन्धमा

यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन, २०७० को निर्देशन नं. २२ को बुँदा नं. ५ को खण्ड (२) मा रहेको "यसरी पूँजी पुऱ्याउँदा उल्लिखित पूँजीमा कम्तीमा ८० प्रतिशत चुक्ता पूँजी र बाँकी २० प्रतिशत प्राथमिक पूँजीमा गणना हुने अन्य श्रोतबाट समेत पूरा गर्न सक्ने छन् ।" भन्ने व्यवस्थालाई हटाईएको छ । उपरोक्त बमोजिमको व्यवस्था हटेपछि तोकिएको न्यूनतम चुक्ता पूँजी पूरा नगर्ने यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त "क", "ख" र "ग" वर्गका संस्थाले २०७१ असार मसान्तभित्रमा अनिवार्य रुपमा तोकिएको न्यूनतम चुक्ता पूँजी पूरा गर्नुपर्ने छ । यस व्यवस्था बमोजिम न्यूनतम चुक्ता पूँजी (साधारण शेयर) पुर्याउने सम्बन्धी पूँजीयोजना सम्बन्धित बैंक तथा वित्तीय संस्थाले मिति २०७० असोज मसान्तभित्र यस बैंकको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग र सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागमा पेश गर्नुपर्ने छ ।

३. विपन्न वर्गमा प्रवाह हुने कर्जा सम्बन्धमा

यस बैंकबाट जारी एकीकृत निर्देशन, २०७० को निर्देशन नं. १७ को बुँदा नं. ३ को देहायका खण्डहरुमा भएको व्यवस्थालाई संशोधन गरी देहायको व्यवस्था कायम गरिएको छ । साथै, उक्त निर्देशनको बुँदा नं. ५ खारेज गरिएको छ:-

(क) विपन्न वा न्यून आय भएका व्यक्तिलाई लघु उद्यम वा व्यवसाय सञ्चालन गर्न प्रतिसमूह सदस्य/व्यक्तिलाई सामूहिक/ व्यक्तिगत जमानतमा प्रदान गरेको बढीमा एक लाख रुपैयाँसम्मको लघु कर्जा । विगत दुई वर्षदेखि कर्जा उपभोग गरी असल वर्गमा परेका समूह सदस्य/व्यक्तिको हकमा यस्तो सीमा एक लाख पचास हजार रुपैयाँ कायम गरिएको ।

(ख) नवीकरणीय उर्जा प्रविधि अन्तर्गत पचास किलोवाटसम्मको लघु जलविद्युत परियोजना (Micro

नेपाल राष्ट्र बैंक

बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग

केन्द्रीय कार्यालय
बालुवाटार, काठमाडौं
फोन : ४४११४०७
फ्याक्स : ४४१४५५२
E-mail : <nrbfirdppd@nrb.org.np>
Web Site : www.nrb.org.np
पोस्ट बक्स : ७३

Hydropower Project), घरेलु सौर्य विद्युत प्रणाली (Solar Home System), सौर्य चुलो (Solar Cooker), सौर्य ड्रायर (Solar Dryer), सौर्य विद्युत पम्प (Solar Pump), बायोग्यास (Biogas), सुधारिएको पानी घट्ट (Improved Water Mill), सुधारिएको चुलो (Improved Cook Stoves) र वायु उर्जा (Wind Energy) प्रयोजनमा प्रतिपरिवार एक लाख रुपैयाँमा नबढ्ने गरी प्रवाह गरेको कर्जा । विगत दुई वर्षदेखि कर्जा उपभोग गरी असल वर्गमा परेका ऋणीको हकमा यस्तो सीमा एक लाख पचास हजार रुपैया कायम गरिएको ।

(ग) विपन्न वा न्यून आय भएका व्यक्तिलाई लघु उद्यम वा व्यवसाय संचालन गर्नको लागि स्वीकारयोग्य धितो/सामूहिक जमानीमा समूह सदस्यलाई प्रतिव्यवसाय तीन लाख रुपैयाँमा नबढ्ने गरी उपलब्ध गराएको लघु उद्यम कर्जा । विगत दुई वर्षदेखि कर्जा उपभोग गरी असल वर्गमा परेका समूह सदस्यको हकमा यस्तो सीमा चार लाख रुपैया कायम गरिएको ।

(छ) विपन्न वर्ग कर्जा प्राप्त गर्न योग्य व्यक्ति/समुदायले एकल वा सामूहिकरूपमा गलैचाको लागि आवश्यक पर्ने ऊन उत्पादन गर्ने प्रयोजनार्थ भेडापालन गर्न वा गलैचा बुन्ने तान राख्नका लागि बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूबाट स्वीकारयोग्य धितो लिई प्रति परिवार रु. ३ लाखमा नबढ्ने गरी (विगत दुई वर्षदेखि विपन्न वर्ग कर्जा उपभोग गरी असल वर्गमा परेकाको लागि रु. ४ लाख हुने) प्रवाह भएको कर्जा ।

त्यसैगरी, विपन्न वर्ग कर्जा प्राप्त गर्न योग्य सीमान्तीकृत समुदाय तथा साना किसान वा किसान समुदायले मलखाद तथा वीउविजन खरिद, सामूहिकरूपमा उत्पादन भण्डारणको लागि शीत भण्डार (Cold Storage) निर्माण, उत्पादनको वजारीकरण, साना सिंचाई कुलो, स्यालो ट्युबवेल जडानजस्ता उद्देश्यका लागि पनि बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूबाट स्वीकारयोग्य धितो लिई प्रति परिवार रु. ३ लाखमा नबढ्ने गरी प्रवाह गरिएको कर्जा । साथै, पशुपालन, मत्स्यपालन, मौरीपालन जस्ता व्यवसायको लागि प्रति परिवार रु. ४ लाख रुपैयाँसम्मको कर्जा ।

(ज) महिलाहरूद्वारा संचालित लघु उद्यमलाई बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट प्रवाह भएको रु. ४ लाखसम्मको कर्जा ।

(ठ) साना किसान वर्गले अन्नबाली संरक्षण गर्ने प्रयोजनार्थ सामूहिक स्वामित्वमा कोल्डस्टोरेज स्थापना गर्न चाहेमा सोको लागि प्रवाह हुने प्रति परिवार रु. ३ लाखसम्मको कर्जा ।

(ण) चेपाङ जस्ता पिछडिएका अल्पसंख्यक जाति, सुकुम्वासी, मुक्त कर्मैया, हलिया, कम्मली, वादी समुदाय आदिलाई घर निर्माण गर्न बैंक तथा वित्तीय संस्थाले विना धितो प्रदान गरेको रु. २ लाखसम्मको कर्जा ।

माथि उल्लिखित एकीकृत निर्देशन, २०७० को निर्देशन नं. १७ को बुँदा नं. ३ को खण्ड (ज) मा भएको व्यवस्थाका अतिरिक्त देहायको व्यवस्था थप गरिएको छः-

“महिलाहरूद्वारा संचालित लघु उद्यमलाई बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट सम्बन्धित परियोजनाको धितोमा प्रवाह भएको रु. ५ लाखसम्मको परियोजना कर्जा । यसरी कर्जा प्रवाह गर्दा प्रचलित कानूनको अधिनमा रही परियोजनाको धितोमा प्रवाह गर्नुपर्ने छ र निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण निगमबाट अनिवार्य रूपमा सुरक्षण गर्ने गराउने व्यवस्था समेत मिलाई प्रवाह गर्नु पर्नेछ ।”

नेपाल राष्ट्र बैंक

बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग

केन्द्रीय कार्यालय
बालुवाटार, काठमाडौं
फोन : ४४११४०७
फ्याक्स : ४४१४५५२
E-mail : <nrbfirdppd@nrb.org.np>
Web Site : www.nrb.org.np
पोस्ट बक्स : ७३

४. लघुकर्जा कारोवारको कर्जा सूचना आदान प्रदान सम्बन्धमा

यस बैंकबाट “क”, “ख” र “ग” वर्गको इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले रु. ५० हजारभन्दा बढीको लघुकर्जा कारोवार गर्दा सम्बन्धित शाखा कार्यालयको कार्यक्षेत्र (कर्जा प्रवाह हुने क्षेत्र) मा कार्यरत अन्य इजाजतपत्रप्राप्त “क”, “ख”, “ग” र “घ” वर्गको संस्थसँग एक आपसमा अनिवार्य रूपमा कर्जा सूचना आदान-प्रदान गर्नुपर्ने छ।

द्रष्टव्यः

यस प्रयोजनको लागि कार्यक्षेत्र भन्नाले आफू कार्यरत नगरपालिका, उपमहानगरपालिका वा महानगरपालिकाको हकमा सीमाना जोडिएका वडा र गा.वि.स.हरू तथा गाउँ विकास समितिको हकमा सीमाना जोडिएका गा.वि.स र नगर/उपनगर/महानगर पालिकाका वडाहरू सम्भन्नु पर्छ।

भवदीय,

(भाष्करमणि ज्ञवाली)

कार्यकारी निर्देशक

बोधार्थ :

१. श्री नेपाल राष्ट्र बैंक, गभर्नरको कार्यालय।
२. श्री नेपाल राष्ट्र बैंक, डेपुटी गभर्नरको कार्यालय।
३. नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय, वित्तीय व्यवस्थापन महाशाखा, सिंहदरवार, काठमाडौं।
४. श्री नेपाल राष्ट्र बैंक, बैंक सुपरिवेक्षण विभाग।
५. श्री नेपाल राष्ट्र बैंक, विकास बैंक सुपरिवेक्षण विभाग।
६. श्री नेपाल राष्ट्र बैंक, वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण विभाग।
७. श्री नेपाल राष्ट्र बैंक, लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभाग।
८. श्री नेपाल राष्ट्र बैंक, विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभाग।
९. श्री नेपाल राष्ट्र बैंक, अनुसन्धान विभाग।
१०. श्री नेपाल राष्ट्र बैंक, कानून महाशाखा।
११. श्री नेपाल बैंकर्स संघ, हेरिटेजप्लाजा, काठमाण्डौं।
१२. श्री डेभलपमेण्ट बैंकर्स एसोसिएसन, अनामनगर, काठमाण्डौं।
१३. श्री नेपाल वित्तीय संस्था संघ, जमल, काठमाण्डौं।